Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yksiköt

VAMMAISPALVELULAIN MUKAINEN PÄIVÄTOIMINTA

Voimassa	5.11.2026 – 4.11.2036
Korvaa	Pysyväisohjeen: Vaikeavammaisten henkilöiden päivätoiminta ja kuljetukset päivätoimintaan, PYSY035, 3.2.2014
Luokka	Ydintoiminnot
Asiasanat	Vammaispalvelut, vammaispalvelulaki, päivätoiminta, vammaiset, osallisuus
Diaarinumero	HEL 2026-013187
Säännökset	Vammaispalvelulaki (675/2023); kansaneläkelaki (568/2007); sosiaalihuoltolaki (710/1982); laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)

SISÄLLYS

1 YLEISTÄ....2
2 PÄIVÄTOIMINTA....2
3 PÄIVÄTOIMINNAN TOTEUTTAMINEN....3
4 PÄIVÄTOIMINNAN MAKSUT....4
5 MATKAT PÄIVÄTOIMINTAAN....4
5.1 Saattaja....4

1 YLEISTÄ

Pysyväisohje käsittelee vammaispalvelulain (675/2023) mukaista päivätoimintaa. Päivätoiminnan tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön sosiaalista vuorovaikutusta, osallisuutta, toimintakykyä sekä omia vahvuuksia. Pysyväisohje on uusi ja se on tehty vastaamaan 1.1.2025 voimaan tullutta vammaispalvelulakia. Vanhan aihetta käsitelleen pysyväisohjeen Vaikeavammaisten henkilöiden päivätoiminta ja kuljetukset päivätoimintaan (PYSY035, 3.2.2014) voimassaolo on päättynyt 31.12.2024.

Pysyväisohje Vammaispalvelulain soveltaminen sosiaalityössä PYSY155 liittyy kaikkiin vammaispalveluissa sovellettaviin vammaispalvelulakia käsitteleviin pysyväisohjeisiin. Siinä on kuvattu muun muassa vammaispalvelulain tarkoitus, lain soveltamisala, suhde muuhun lainsäädäntöön, vammaisen henkilön määritelmä, palvelutarpeen arviointi sekä asiakassuunnitelma.

2 PÄIVÄTOIMINTA

Vammaispalvelulain mukaisen päivätoiminnan tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön sosiaalista vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä toimintakykyä ja omia vahvuuksia (vammaispalvelulaki 675/2023, jatkossa VPL, 25 § 2 momentti).

Vammaisella henkilöllä on oikeus osallistua päivätoimintaan, jos hän on kansaneläkelain (568/2007) 10 §:n 1 momentissa säädettyä vanhuuseläkeikää nuorempi, hän tarvitsee päivittäistä osallisuuden tukea eikä hän pysty osallistumaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 e §:n perusteella järjestettyyn työtoimintaan tai 27 d §:n mukaiseen työllistymistä tukevaan toimintaan taikka toiminta ei vastaa vammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin. Edellä säädetystä poiketen vammainen henkilö, joka tekee ansiotyötä taikka osallistuu työtoimintaan tai työllistymistä tukevaan toimintaan,

voi osallistua osittain myös päivätoimintaan, jos se edistää vammaisen henkilön osallisuutta tai työllistymisen mahdollisuuksia. (VPL 25 § 1 momentti.)

Helsingin vammaispalveluissa päivätoiminta on pääsääntöisesti kodin ulkopuolella järjestettyä suunnitelmallista toimintaa, jonka tavoitteena on tukea henkilön omatoimisuutta, aikuisuutta, osallisuutta ja itsenäisyyttä. Päivätoiminta voi sisältää erilaista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä ylläpitävää, asiakkaan omia voimavaroja tukevaa ja kehittävää toimintaa. Toiminnan keskiössä ovat vuorovaikutussuhteet toisten ihmisten kanssa, omien valintojen tekemisen tukeminen, ilon kokeminen ja osallisuus.

Päivätoiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiomenetelmien käyttöön ja harjoitteluun. Asiakkaalle tarjotaan aktiivisesti vaihtoehtoja ja häntä tuetaan oman mielipiteen ilmaisemiseen. Asiakkaan omat toiveet, tarpeet, valmiudet ja voimavarat tulee huomioida ja häntä kannustetaan oppimaan uusia asioita sekä toimimaan itsenäisesti.

Asiakkaan halua ja tarvetta jatkaa päivätoimintaa sekä päivätoiminnan määrää tulee arvioida säännöllisesti päivätoiminnan aikana sekä erityisesti eläkeiän lähestyessä. Oikeus vammaispalvelulain mukaiseen päivätoimintaan päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana asiakkaan vanhuuseläkeikä tulee täyteen. Kunkin asiakkaan vanhuuseläkeikä tarkistetaan yksilöllisesti.

Päivätoiminnasta ei makseta palvelun käyttäjille työosuusrahaa.

3 PÄIVÄTOIMINNAN TOTEUTTAMINEN

Päivätoiminnan on vastattava vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattuihin yksilöllisiin tarpeisiin. Päivätoimintaa on järjestettävä viitenä päivänä viikossa, ellei pienempi määrä riitä vastaamaan vammaisen henkilön tarpeisiin. (VPL 26 § 1 momentti.) Päivätoimintaa voidaan järjestää harvemmin esimerkiksi silloin, kun henkilön terveydentila ja jaksaminen rajoittavat osallistumista (Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi, HE 191/2022 vp, s. 215).

Vuoden aikana päivätoimintaa järjestetään Helsingin vammaispalveluissa 11 kuukauden ajalle. Päivätoimintaan hakeudutaan oman asuinalueen sosiaalityön kautta.

Päivätoiminta voidaan toteuttaa henkilökohtaisena tai ryhmässä annettavana palveluna taikka osana muuta palvelua (VPL 26 § 2 momentti). Päivätoimintaa voidaan järjestää henkilökohtaisena palveluna vain erityisissä tilanteissa asiakkaan yksilölliset tarpeet huomioiden.

Vammaisten helsinkiläisten päivätoimintaa järjestetään Helsingin kaupungin omissa toimipisteissä ja ostopalveluyksiköissä. Palvelun sisältö, määrä ja toteuttamistapa on kirjattava päätökseen (VPL 26 § 3 momentti).

Päivätoiminnan suunnittelu, toteutus ja seuranta tehdään yhteistyössä asiakkaan kanssa. Asiakkaalle on tarvittaessa annettava tukea tiedon saamiseen, mielipiteen muodostamiseen ja ilmaisemiseen sekä mahdollisuus käyttää hänelle soveltuvaa kommunikointikeinoa.

4 PÄIVÄTOIMINNAN MAKSUT

Vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta on asiakkaalle maksutonta. Päivätoimintaan liittyvästä ylläpidosta voidaan kuitenkin periä kohtuullinen maksu. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992, jatkossa asiakasmaksulaki, 4 § 5 kohta ja 7 e §.) Päivätoiminnan asiakasmaksu peritään asiakkaan syömistä aterioista. Tämä koskee myös alle 16-vuotiaita asiakkaita. Pitkä- tai lyhytaikaisessa laitoshoidossa olevilta asiakkailta ei peritä maksua päivätoiminnan aterioista.

Maksun perimiseen tulee soveltaa asiakasmaksulain 11 §:ää, jonka mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Hyvinvointialue voi päättää, että maksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä myös silloin, jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

5 MATKAT PÄIVÄTOIMINTAAN

Matkat vammaispalvelulain mukaiseen päivätoimintaan toteutetaan pääosin osana päivätoimintaa. Vammaisella henkilöllä on oikeus saada maksuttomat matkat päivätoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia (VPL 25 § 3 momentti). Matkat päivätoimintaan järjestetään pääosin ryhmäkuljetuksina. Asiakkaan kuljetukset voidaan järjestää yksilökuljetuksina, mikäli asiakkaan tai muiden kuljetuksessa mukana olevien turvallisuus vaarantuu ryhmäkuljetusten aikana. Asiakkaan omatyöntekijä arvioi ryhmäkuljetuksista irrottamisen tarpeen. Tarvittavat matkat päivätoimintaan sisältyvät asiakkaan saamaan päätökseen oikeudesta osallistua päivätoimintaan.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja päätti vahvistaa Helsingin seudun liikenteen, eli HSL:n matkakortin maksuttomuuden niille vammaispalvelulain mukaisen päivätoiminnan asiakkaille, jotka kulkevat kyseiseen päivätoimintaan ja takaisin käyttäen HSL:n julkisia joukkoliikennevälineitä (sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja 12.12.2025, § 259).

5.1 Saattaja

Terveydenhuollon ammattihenkilö tai omatyöntekijä tekee arvion saattajan tarpeesta. Päivätoiminnan palveluntuottaja järjestää saattajan, jos sille on erityinen ja perusteltu tarve, ja jos päivätoimintaa ei voida järjestää muutoin tarkoituksenmukaisesti.

LISÄTIEDOT

vammaispalvelujen päällikkö

vammaispalvelujen päällikkö

toiminnansuunnittelija

ALLEKIRJOITUS

toimialajohtaja
sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja vs.